

26.07.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**26 Temmuz 2022
Salı**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

26 Temmuz 2022 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ

— İletişim Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 106)

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

— Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurtdışı Teşkilatını Oluşturan Birimlerin Nitelik, Kurulduğu Şehir ve Ülke, Görev Alanı, Akredite Edildiği Ülkeler ve Bağlı Bulunduğu Misyonlar Hakkındaki 13/4/1999 Tarihli ve 99/12770 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 5866)

— Ekli I Sayılı Listede Belirtilen Enstitü, Fakülte ve Yüksekokulların Kurulması ile Ekli II Sayılı Listede Belirtilen Enstitü, Fakülte ve Yüksekokulların Kapatılması ve Ekli III Sayılı Listede Belirtilen Yüksekokul ve Fakültelerin Adlarının Değiştirilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 5867)

— Ekli I Sayılı Listede Belirtilen Fakültelerin Kurulması ile Ekli II Sayılı Listede Belirtilen Fakültelerin Kapatılması ile Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi Rektörlüğüne Bağlı Mühendislik Fakültesinin Adının Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi Olarak Değiştirilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 5868)

— Bazı Kamu İktisadi Teşebbüslerine Ait Kadro ve Pozisyonların İptali ve İhdası Hakkında Karar (Karar: 2022/326)

ATAMA KARARI

— Cumhurbaşkanlığı Tarafından Yapılan Atama Hakkında Karar (Karar: 2022/327)

HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU KARARLARI

— Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulunun 25/07/2022 Tarihli ve 2249 Sayılı Kararı

— Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulunun 25/07/2022 Tarihli ve 2022/2251 Sayılı Kararı

— Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulunun 25/07/2022 Tarihli ve 2022/2252 Sayılı Kararı

YÖNETMELİKLER

— Batı Mısır Kök Kurdu ile Mücadele Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik

— Nükleer Düzenleme Kurumu İşlem ve Hizmet Bedelleri Yönetmeliği

TEBLİĞLER

- Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 55)
- Spor Anonim Şirketlerinin Esas Sözleşmesinin Asgari İçeriği, Ortaklık Yapısı, Pay Sahipliği, Sermayesi ve Organlarına İlişkin Usul ve Esaslar Tebliği
- Özel Tüketim Vergisi (II) Sayılı Liste Uygulama Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No: 10)
- 2022 Yılı Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Bireylere Verilecek Eğitim Desteği Tutarlarına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- 2022-2023 Eğitim Öğretim Yılında Organize Sanayi Bölgeleri İçinde ve Organize Sanayi Bölgeleri Dışında Açılan Özel Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinde Öğrenim Gören/Görececek Öğrenciler İçin Eğitim ve Öğretim Desteği Verilmesine İlişkin Tebliğ
- 5580 Sayılı Kanun Kapsamında Açılan Özel Okullarda Öğrenim Gören ve Önceki Yıllarda Eğitim ve Öğretim Desteği Kapsamına Alınıp Öğretim Kademesini Tamamlamayan Öğrencilere 2022-2023 Eğitim Öğretim Yılında Eğitim ve Öğretim Desteği Ödemesine İlişkin Tebliğ
- Özelleştirme İdaresi Başkanlığının 25/07/2022 Tarihli ve 2022/ÖİB-K-53 Sayılı Kararı

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

- Anayasa Mahkemesinin 14/4/2022 Tarihli ve 2018/561 Başvuru Numaralı Kararı

YARGITAY KARARLARI

- Yargıtay 3, 4, 5, 11 ve 12. Hukuk Dairelerine Ait Kararlar

DANIŞTAY KARARLARI

- Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu Kararı (E: 2022/2, K: 2022/7)
- Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu Kararı (E: 2022/4, K: 2022/8)

Sıcak dalgası tahıl piyasalarını bunalttı!

Avrupa'da tarımın ağır topları İtalya, Fransa, İspanya gibi ülkelerde yaşanan kuraklık AB'nin tahıl üretim beklentilerini aşağı çekiyor.

Evrin KÜÇÜK

Rusya-Ukrayna savaşının tahıl piyasalarında yarattığı etkiden sonra Avrupa şimdi de sıcak hava dalgasının doğada yarattığı stresle boğuşuyor. Avrupa ülkeleri, özellikle de güney bölgesindeki İtalya, Fransa, İspanya gibi tarımın ağır topları, günlerdir aşırı sıcaklar ve orman yangınlarıyla mücadele ediyor. Bölge ciddi kuraklık riski altında. Bu da dünyanın en önemli tahıl ambarlarından Avrupa'nın üretimine tehdit oluşturuyor.

Uluslararası Tahıl Konseyi (IGC) 2022-23 sezonu küresel tahıl üretimi için tahminini kuraklık ve aşırı sıcakları işaret ederek düşürdü. IGC 2022-23 sezonu için mısır üretim tahminini 1 milyon ton indirerek 1 milyar 189 milyon ton olarak duyurdu. 2021-22 sezonunda küresel mısır üretimi 1 milyar 220 milyon ton olmuştu. Konsey, AB için 2022-23 sezonu mısır üretim tahminini 78.2 milyon tondan 76.5 milyon tona indirdi. Buğday üretimi için küresel tahminini 1 milyon ton düşürerek 770 milyon tona çeken IGC, toplam tahıl üretimi beklentisini 3 milyon ton azaltarak 2 milyar 252 milyon tona çekti

Buğday, mısır ve arpa tahminleri revize edildi

Tahıl piyasaları danışmanlık şirketi Strategie Grains de AB tahıl mahsulüne dair karamsar bir tablo çiziyor. Strategie Grains, sıcak havanın buğday, arpa ve mısır tarlaları için tehdit oluşturduğuna işaret ederek AB için bu yılki tahıl mahsulleri

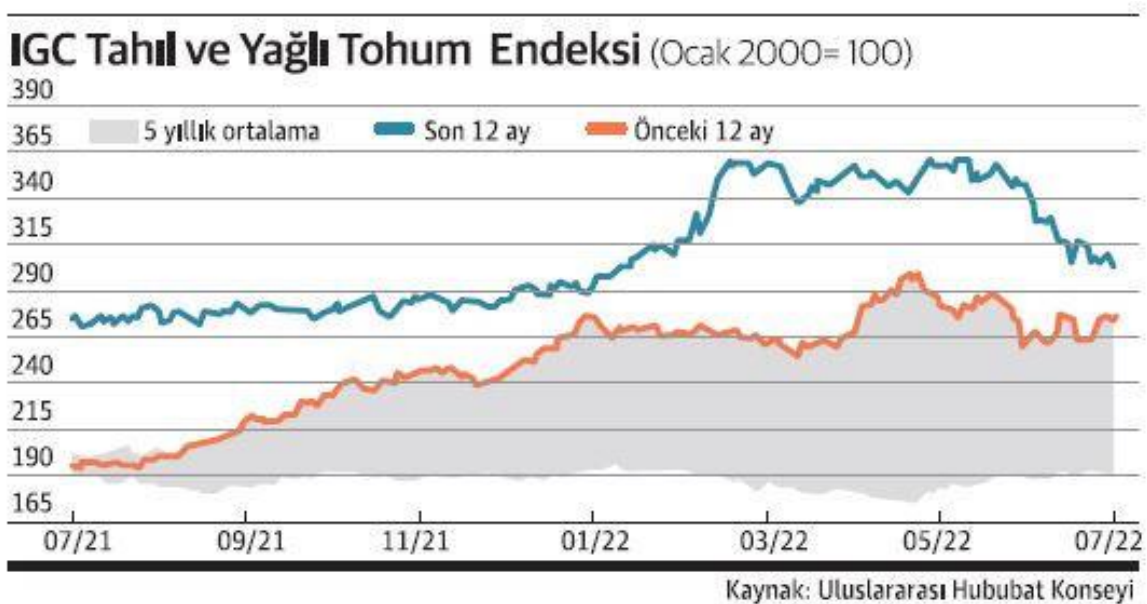
tahminlerini düşürdü. Kuruluş raporunda, AB buğday mahsulünü haziran ayında öngörülen 124.4 milyondan 123.3 milyon ton seviyesine çekti. Arpa hasadı tahmini 2021'deki 51.9 milyon tondan 49.6 milyon tona indirildi. Mısır için tahminler geçen ay öngörülen 66.8 milyon ton düzeyinden 65.4 milyon tona çekildi. Strategie Grain, bu yılki mısır mahsullerine ilişkin endişelerin artmakta olduğunu belirtti. Diğer yandan AB ihracat tahminini neredeyse değişmeden 30,4 milyon ton seviyesinde tuttu.

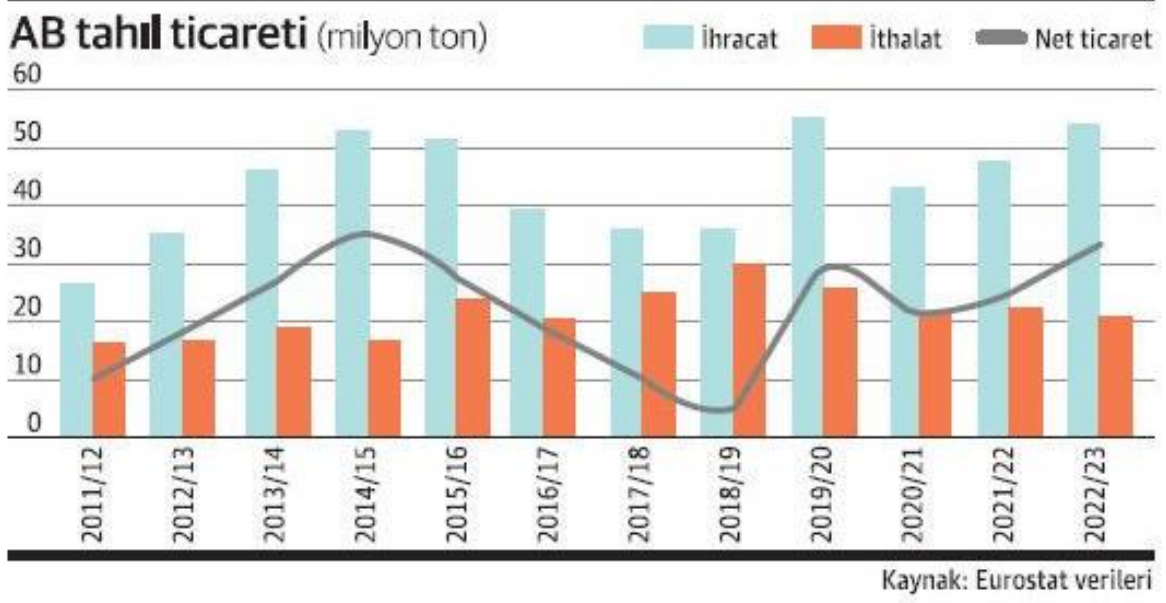
Ukrayna'nın tahıl anlaşmasına yönelik endişe, fiyatları dalgalandırdı

Rusya ve Ukrayna arasında tahıl anlaşması imzalanmasının üzerinden sadece birkaç saat geçtikten sonra Rusya'nın Odessa Limanı'na saldırı düzenlemesi tahıl fiyatlarının yeni haftaya yükselişe başlamasına neden oldu. Chicago buğday vadelieleri dün sabah yüzde 8'e yakın yükselerek kile başına 7.8 dolara geldi. Mısır yüzde 1.2 değerlenerek 5.70 dolara, soya fasulyesinin fiyatı da yüzde 1 civarında artarak 13.2 dolara çıktı.

Tahılın serbest kalması dünya için önemli

Ukrayna ve Rusya, tahıl ürünlerinin Karadeniz üzerinden dünya pazarlarına taşınmasına olanak sağlayan anlaşmaya imza attı. Ülkede yaklaşık 20 milyon ton tahıl, ihraç edilemeden bekliyor. Ukrayna, dünyanın dördüncü büyük tahıl ihracatçısı. Ayçiçek yağının yüzde 42'si, mısırın yüzde 16'sı, buğdayın yüzde 9'u Ukrayna tarafından üretiliyor. Ukrayna ve Rusya, Afrika'nın buğday ihtiyacının yüzde 40'ını sağlıyor. Afrika Kalkınma Bankası'na göre, savaş nedeniyle Afrika'da 30 milyon ton gıda açığı ortaya çıktı. Bu, gıda fiyatlarında kıtada yüzde 40 artışa neden oldu. Örneğin Nijerya'da makarna ve ekmek fiyatları yüzde 50'lere kadar arttı. Yemen, Ukrayna'dan yılda bir milyon tona kadar buğday ithal ediyordu. BM'ye göre tedarikteki düşüş nedeniyle un fiyatları yüzde 42, ekmek fiyatları yüzde 25 arttı. Suriye'de de ekmek fiyatları iki katına çıktı. Anlaşma küresel buğday fiyatlarının gevşemesini sağlayabilir.

Zelenskiy: Tahıl ihracatına başlıyoruz

Ukrayna Devlet Başkanı Volodimir Zelenskiy, "Ukrayna ekinlerinin limanlardan çıkışını engellemediğimizi tüm dünyaya kanıtlamak için tahıl ihracatına başlayacağız" dedi.

Devlet Başkanı Zelenskiy, Kiev'e gelen Guatemala Devlet Başkanı Alejandro Giammattei ile görüşmesinin ardından düzenlenen ortak basın toplantısında, Ukrayna tarım ürünlerinin limanlardan sevkiyatına ilişkin değerlendirmelerde bulundu.

Zelenskiy, Ukrayna tahılının sevkiyatına ilişkin soru üzerine, "Ukrayna ekinlerinin limanlardan çıkışını engellemediğimizi tüm dünyaya kanıtlamak için tahıl ihracatına başlayacağız." ifadesini kullandı.

Ukrayna Limanlar İdaresi, deniz yoluyla tahıl ve ilgili gıda ürünlerinin ihracatına yönelik Odessa, Çornomorsk ve Yujniy limanlarının yeniden faaliyete geçmesi için hazırlıkların ve başvuruların başladığını bildirmişti.

BM: Ukrayna'dan tahıl gemilerinin birkaç gün içinde hareket etmesini bekliyoruz

BM'nin New York'taki Genel Merkezi'nde düzenlenen basın toplantısında BM Genel Sekreter Sözcü Yardımcısı Farhan Haq, "Cuma günü varılan anlaşma uyarınca, tahıl,

gübre ve gıda yüklü gemilerin güvenli bir şekilde taşınmasını içeren anlaşmanın hedefine ulaşması için ilgili tüm tarafların çalışmasını istiyoruz." dedi.

Bu gemilerin Ukrayna'nın Karadeniz'e kıyısı olan limanlarından geçeceği ve bu limanlardan birinin de Odessa limanı olduğunu söyleyen Haq, "Gemilerin yola çıkması için tüm koşulların uygun olduğundan emin olmak istiyoruz. Odessa limanına saldırmanın bu konuda yardımcı olmadığına inanıyoruz." ifadesini kullandı.

Sözcü Yardımcısı, "Cumartesi gününden bu yana, tahıl anlaşmasını uygulama taahhütlerini teyit eden taraflarla iletişim halindeyiz. Genel Sekreter Antonio Guterres bu çerçevede tüm ilgili kişilerle iletişim kurmaya devam ediyor." dedi.

Haq, Ukrayna'dan tahıl yüklü gemilerin "birkaç gün içinde" hareket etmesini beklediklerini bildirdi.

ABD, tahıl sevkiyatı anlaşmasını bypass etmek için B planı arayışında

Birleşmiş Milletler (BM), Türkiye, Rusya ve Ukrayna arasında yapılan Tahıl ve Yiyecek Maddelerinin Ukrayna Limanlarından Emniyetli Sevki Girişimi Belgesinin imzalanmasından sonra Odessa kentine düzenlenen füze saldırısı üzerine ABD'nin anlaşmaya alternatif aradığı ortaya çıktı.

CNN televizyonuna konuşan USAID Yöneticisi Power, ABD'li yetkililerin, Ukraynalı muhataplarıyla anlaşmanın çökmesi durumunda tahıl ürünlerinin dışarıya çıkarılması için bir B planı üzerinde çalıştığını belirtti.

Power, "B Planı kara yolları, demir yolları ve nehir yollarını içeriyor; mavnaların gönderilmesi, ihracatın hızlı şekilde çıkışı için Ukrayna demir yollarının Avrupa'dakilerle uyumluluğu bakımından yeniden ayarlanmasını da içeriyor." dedi.

Öte yandan ABD Dışişleri Bakanlığı ve Ukrayna makamlarından, konuya ilişkin henüz açıklama yapılmadı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan: Herkesten attıkları imzalara sahip çıkmalarını istiyoruz

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, tahıl sevkiyatı anlaşmasıyla ilgili olarak, "Herkesten attıkları imzalara sahip çıkmalarını ve üstlendikleri sorumluluklara uygun hareket etmelerini bekliyoruz." dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, TRT ortak yayınında soruları yanıtladı.

Erdoğan, Rusya'nın Odessa Limanı saldırısıyla ilgili ise, "Varılan anlaşmanın ruhuna aykırı eylemlerden kaçınılmasını istiyoruz. Burada bir başarısızlık hepimizin aleyhine olacaktır." ifadesini kullandı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, İsveç ve Finlandiya'dan teröre verilen desteğin kesilmesi noktasında somut beklentilerinin olduğunu hatırlatarak, "Terör örgütü uzantılarını ülkemiz aleyhine faaliyetten alıkoymadıkları sürece bizden olumlu yaklaşım beklemesinler." diye konuştu.

Erdoğan, Suriye'nin terör örgütlerinin yuvası haline geldiğini belirterek, Rusya ve İran'ın ortak bir tavır belirlemesi gerektiğini söyledi.

'Suriye, terör örgütlerinin yuvası haline geldi'

Cumhurbaşkanı, "Suriye, terör örgütlerinin yuvası haline gelmiş durumda. Dolayısıyla Suriye'ye karşı gerek Rusya gerekse İran'ın bir tavır belirlemesi gerekir." dedi.

Erdoğan, Yunanistan'ın Ege adaları silahlandırmasıyla ilgili olarak ise Yunanistan'a ne gerekiyorsa vakti geldiğinde yapılacağını söyledi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 'Yunanistan sen ne yapmak istiyorsan yap', öyle mi diyelim? Ne gerekiyorsa vakti saati geldiğinde bunu yaparız." İfadelerini kullandı.

Cumhurbaşkanı Mısır'la alt düzeyde görüşmelerin devam ettiğini belirterek "Üst düzeyde de bu işin olmaması diye bir şey söz konusu değil. Yeter ki birbirimizi anlayalım." ifadesini kullandı.

Hafta sonu fındık fiyatları açıklanacak

Cumhurbaşkanı Erdoğan, hayat pahalılığına karşı gereken adamların atıldığını belirterek, hafta sonu Ordu'da fındık fiyatlarını açıklayacağını belirtti.

Cumhurbaşkanı Erdoğan Duhok'taki saldırının terör örgütü PKK/YPG'nin işi olduğunu belirterek "PKK'nın gerçek yüzünü bir kez daha böylece görmüş olduk. Amerika'nın terör örgütüyle iş tutması kendi kazdığı çukura düşmesi sonucunu doğuracaktır." ifadelerini kullandı.

'TOGG'da ÖTV'yi yüzde 10'lara kadar düşürdük'

Cumhurbaşkanı Erdoğan yerli otomobil TOGG ile ilgili olarak şunları söyledi:

"Tesislerin seri üretime hazır hale gelmesiyle ilk seri üretim araçlar bu yılın son çeyreğinde inşallah banttan inecek. Yerli araç TOGG'da ÖTV'yi yüzde 10'lara kadar düşürdük."

Tavuk eti ihracatı ilk 6 ayda yüzde 54 arttı

Su ürünleri ve hayvansal mamuller sektörünün ihracatı bu yılın ilk altı ayında önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 34 artışla 1 milyar 533 milyon dolardan, 2 milyar 52 milyon dolara yükseldi. Tavuk eti ihracatı önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 54 artışla 161 milyon dolardan 248 milyon dolara çıktı.

Mehmet Hanifi GÜLEL

Su ürünleri ve hayvansal mamuller sektörü ihracatı ilk altı ayda Türkiye ortalaması olan yüzde 20'nin üzerinde artarak yüzde 34 artışla 1 milyar 533 milyon dolardan, 2 milyar 52 milyon dolara yükseldi. İlk altı ayda en çok ihraç edilen ilk üç ürünün tavuk eti, süt kreması ve levrek olduğunu belirten İstanbul Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller İhracatçıları Birliği Başkanı Müjdat Sezer, "Tavuk eti ihracatı yüzde 54 artışla 161 milyon dolardan 248 milyon dolara, süt kreması ihracatı yüzde 86 artışla 71 milyon dolardan 133 milyon dolara, levrek yüzde 17 artışla 111 milyon dolardan 131 milyon dolara yükseldi" dedi.

Irak ilk sırada yer alıyor

İhracatta 380 milyon 547 bin dolarla Irak'ın ilk sırada geldiğini kaydeden Sezer, Irak'ın ardından 101 milyon 892 bin dolarla İtalya, 100 milyon 616 bin dolarla Rusya, 89 milyon 536 bin dolarla Hollanda, 83 milyon 936 bin dolarla Birleşik Arap Emirlikleri'nin geldiğini bildirdi. Birlik olarak ihracata kapalı pazarlara yöneldiklerini aktaran Sezer, "Bu sayede dünya standartlarındaki kalite ve teknoloji ile üretilen ürünleri tüm dünyaya ulaştırmayı hedefliyoruz. Bunun için öncelikle bürokratik

alışmalarla bu pazarların açılmasını sağlamak, serbest ticaret anlaşması yapılması gereken ülkeleri belirleyerek gümrük vergilerinin sıfırlanmasını sağlamak üzere bakanlıklarımızla görüşme halindeyiz. Diğer taraftan, katma değeri daha yüksek ürünlerin ihracatına ağırlık verilmesi, Avrupa Birliği gibi en önemli hedef pazarın ihracatımıza açılarak sektöre kazandırılması büyük önem arz ediyor. Türkiye, Avrupa'ya su ürünleri gönderebiliyor, hatta Avrupa'da tüketilen her 4 balıktan biri Türk balığı diyebiliriz. Hedefimiz kanatlı ürünleri ihracatı için de benzer bir başarı gerçekleştirmek. Avrupa pazarına olan lojistik avantajımızı kullanarak, kanatlı ürünler ihracatı açısından son derece önem arz eden bu pazarın açılması ile katma değerimizi 2 katına çıkarmak istiyoruz" diye konuştu.

Dünya standartlarında üretim yapılıyor

Son 12 aylık sektör ihracatlarına bakıldığında tavuk eti, ipura, levrek ve süt kremasının ne çıkan ürünler olduğunu açıklayan Sezer, Türkiye su ürünleri ve hayvansal mamuller sektöründe dünya standartlarında üretim yapıldığını bildirdi. Gelişmiş lojistik imkanları ile dünyanın her yerine taze, dondurulmuş ve katma değeri yüksek ürünleri gnderebildiklerini dile getiren Sezer, yem maliyetlerinin aşırı yükselmesinin ürün maliyetlerini artırdığını ve dünya ile rekabet gücünün zayıflamasına sebep olduğuna da dikkat çekti.

Çin'e ihracat artışı devam ediyor

Çin'in dünyada tavuk eti sektöründe en fazla ithalat yapan ülkelerin başında geldiğini kaydeden Müjdat Sezer, hedef pazar olan Çin'e yönelik Ticaret ve Tarım ve Orman Bakanlığı ile yürüttükleri çalışmalardan sonuç alındığını ve pazarın Türkiye'ye açıldığını aktardı. Firmaların Çin'e ihracat yapmak için başvurularını ilettiğini, fakat Çinli heyetlerin yapacağı tesis ziyaretlerinin pandemi koşulları ve seyahat kısıtlamaları sebebiyle ertelendiğini belirten Sezer, "Çin'e kanatlı ihracatı yetkisi bir firmaya verilmesine rağmen, bu ülkeye ihracatta ciddi bir artış yaşanıyor. Haziran ayında Çin'e olan ihracatımız bir önceki ay olan mayıs ayına göre yüzde 31 oranında artarak 4,2 milyon dolardan 5,5 milyon dolara yükseldi. Son 12 aylık dönemde ise Çin'e olan beyaz et ihracatı yüzde 353 oranında artarak 13,5 milyon dolardan 61 milyon dolara yükseldi. Söz konusu ihracat izinlerinin tüm firmalar tarafından alınması ile önümüzdeki dönemde Çin'e olan beyaz et ihracatımız kat ve kat artmaya devam edecek. Öte yandan Türkiye'den ilk 6 ayda 24 milyon 596 bin dolar değerinde tavuk ayağı ihracatı yapıldı. En çok tavuk ayağı ihracatı yapılan ilk 5 ülke sırasıyla; 23,3 milyon dolarla Çin, 543 bin dolarla Özbekistan, 359 bin dolarla Tayland, 230 bin dolarla Suriye, 105 bin dolarla Irak yer alıyor" dedi.

Artık o da lüks oldu: Yumurtaya yüzde yüz zam!

Artan maliyetler nedeniyle birçok ürüne zam gelmeye devam ediyor. Geçtiğimiz haftalarda 30 lira olan 30'lu yumurta kolisine yüzde yüz zam geldi. Böylelikle fiyatı 60 liraya yükseldi. Yumurta işletmeciliği yapan Vehbi Yalın, şu anki fiyatlara göre üreticinin hala zararda olduğunu belirterek "Yumurtanın kolisinin perakendede 60-70 TL bandında satılması lazım ki, üreticiyi kurtarsın" dedi.

Yem, nakliye ve akaryakıt fiyatları temel gıda ürünlerinin fiyatlarına zam olarak yansımaya sürdürüyor. Yumurta üreticileri, maliyetlerin artmasından dolayı yumurta fiyatlarına yüzde yüz zam yaptı. Geçtiğimiz haftalarda 30'lu kolisi 30 lira olan yumurtanın zamlı fiyatı 60 lirayı buldu.

Zarar ettiklerini söyleyen üreticiler, fiyatın 70 liraya çıkması gerektiğini söylüyor.

'MALİYETLERLE SATIŞ FİYATLARI BİRBİRİNİ KURTARMİYOR'

Diyarbakır'da yumurta işletmeciliği yapan Vehbi Yalın, yumurta üretim maliyetlerinin ciddi oranda arttığını ve üreticilerin zararda olduğunu söyledi. Artan maliyetlere dikkat çeken Yalın, fiyatın 60-70 lira bandına gelmesi gerektiğini söyledi. Yalın "Şu anki fiyatlara göre bile üretici hala zararda. Beyaz yumurtanın perakende satış fiyatı 55-60 bandında. Kahverengi yumurta ise şu an piyasada yok. Kahverengi yumurtanın fiyatı da 5 TL daha fazla. Aslında yumurta fiyatları üretim fazlalığından dolayı çok geri kalmıştı. Şu anki maliyetlerle satış fiyatları birbirini kurtarmıyor, üretici hala zararda" dedi.

'FİYATLARIN DÜŞÜK OLMASI ÜRETİCİYİ İFLASA GÖTÜRDÜ'

"Yaz sezonu iş yok ve üretim fazlalığından dolayı yumurta para etmiyor" diyen Yalın "Birçok tavukçu zararda olduğu için üretimini kapattı, tavuklarını kesti. Piyasada mal daralınca fiyatlar olması gereken seviyeye geldi. Ama bu fiyatlar da yetersiz, yeni bir zam gelmesi lazım. Çünkü bu fiyatlarla üreticinin ayakta kalma şansı zayıf. Fiyatların düşük olması üreticiyi iflasa götürdü. Yüzde 30-40 zarar var. Bütün üreticiler borç altında. Bu fiyatların üstüne biraz daha gelmesi lazım ki üretici ayakta kalabilsin. Yumurtanın kolisinin perakendede 60-70 TL bandında satılması lazım ki, üreticiyi kurtarsın" şeklinde konuştu.

Tuz gölü ve Silivri gaz depoları dolduruldu

Rusya-Ukrayna savaşıyla artan enerji tedarik endişelerine karşı, doğalgazda özellikle kışa hazırlık kapsamında depolama faaliyetleri hızlandırıldı. DÜNYA'nın edindiği bilgilere göre Tuz Gölü ve Silivri'deki doğalgaz depolarının büyük kısmı dolduruldu. Az miktardaki kapasitenin de ilerleyen aylarda tamamlanarak kış kullanımına hazır tutulacağı belirtiliyor.

Mehmet KAYA- ANKARA

Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle bir kez daha ortaya çıkan enerji krizinin önemli unsurlarından olan doğalgaz tedariki için hazırlıkların yaz aylarından başladığı, bu çerçevede Tuz Gölü ve Silivri'deki depoların büyük kısmının doldurulduğu öğrenildi. Geçen hafta yapılan Fiyat İstikrarı Komitesi'nde de tedbir alınması kararı alındığı duyurulmuştu.

Geçen yıl kesinti yapılmıştı

Türkiye'de Temmuz ayının görece olarak önceki yıllara göre serin geçmesinin Türkiye'nin elektrik üretimini de rahatlatmıştı kaydediliyor. Öte yandan, geçen kış doğalgaz kesintisi yapılmak zorunda kalınmasında Saros LNG terminalinin bitirilememiş olmasının önemli rol oynadığı, bu terminalin tamamlanması için yoğun çaba harcandığı belirtildi. Türkiye'de doğalgazın büyük kısmı Marmara bölgesinde tüketiliyor. Mevcut depolama imkanları olası kesinti halinde bu bölgenin ihtiyacını uzun süre karşılayamıyor. Bu nedenle Saros'a doğalgazı gazlaştırarak doğrudan şebekeye verme imkanı bulunan (FSRU) gemilerinin yanaşabileceği bir terminal

inşaatına başlanmıştı. İran'dan gelen gazın durduğu gerekçesiyle Ocak ayında sanayi kesiminden doğalgaz kesintisine gidilmişti.

Erkenden önlem alınıyor

Ekonomi yönetiminin bu yıl Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle olası riskler nedeniyle önceden önlem almaya çalışıyor. Bu çerçevede Silivri ve Tuz Gölü depolama alanlarının maksimum seviyede dolu tutulmasının kararlaştırıldığı belirtilmişti. DÜNYA'nın edindiği bilgilere göre bu dönemde her iki deponun da dolumunun büyük oranda tamamlandığı öğrenildi. Az miktardaki kapasitenin de ilerleyen aylarda tamamlanarak kış kullanımına tutulacağı belirtildi. Her yıl yaz aylarında yükselen enerji talebi nedeniyle doğalgaz çevrim santrallerinin de kullanılmak zorunda kalındığı ancak Temmuz ayının görece az sıcak geçmesi nedeniyle bu yıl elektrik talebindeki normal seyir ve yaz aylarında doğalgaz talebindeki düşük seviye nedeniyle depolama alanlarının doldurulmasının mümkün olduğu vurgulandı.

Özel gemiler yanaşabilecek

Ekonomi yönetiminin ana çözümlerden biri olarak Saros LNG terminalinin tamamlanmasını gördüğü kaydedildi. Bu nedenle inşa çalışmalarının hızlandırıldığı ve kış aylarına yetiştirilmek istendiği öğrenildi. Bu terminal taşıdığı sıvılaştırılmış doğalgazı, gazlaştırarak şebekeye doğrudan verme yeteneğine sahip FSRU gemilerinin yanaşabileceği şekilde yapılıyor. Türkiye'nin Hatay Dört Yol'da da aynı nitelikli bir terminali bulunmakla birlikte, bu terminalden yapılan girişin şebeke yapısı nedeniyle ana doğalgaz talebinin olduğu İstanbul- Marmara bölgesine eriştirilemediği biliniyor. Saros terminali ana talebin olduğu Marmara bölgesine gaz tedarik imkanı sağlayacak. Ekonomi yönetiminden yetkililer, Saros terminali projesinin itirazlar ve dava vb. süreçler nedeniyle istenen zamanda başlanamadığını belirttiler. Bu terminalin kapasitesine örnek olarak, "eğer tamamlanmış olsaydı Ocak ayındaki kesintilere gerek kalmayacağı" açıklaması yapıldı.

OECD Türkiye Masası Şefi Machlica: Politika faizinin güven ortamı için artırılması gerekiyor

DÜNYA'ya özel açıklamada bulunan OECD Türkiye Masası Şefi Gabriel Machlica, negatif reel faizin yatırımcı güveni üzerinde baskı oluşturup, lirada büyük kayıplara neden olduğunu söyledi. Machlica'ya göre güven ortamı sağlanabilmesi için politika faizinin artırılması büyük önem taşıyor.

Elif KARACA

OECD Türkiye Masası Şefi Gabriel Machlica, TCMB'nin yüksek enflasyona rağmen politika faizinde değişikliğe gitmediğini, güven ortamı sağlanabilmesi için politika faizinin artırılmasının büyük önem taşıdığını söyledi.

DÜNYA'ya konuşan Machlica, negatif reel faizin yatırımcı güveni üzerinde baskı oluşturup, lirada büyük kayıplara neden olduğunu belirterek, "Enflasyon pek çok OECD ülkesinde merkez bankası hedeflerinin üzerinde yer alıyor, ancak Türkiye'de şu anda gelişmiş ekonomilerden çok daha yüksek bir enflasyon oranı görülüyor" dedi.

Türkiye'nin enflasyon beklentilerinin de yukarı yönlü olduğuna dikkat çeken Machlica, "Bu çerçevede, enflasyon beklentilerinin sabitlenmesi ve güven ortamı oluşturulabilmesi için, politika faizinin artırılması ve para politikasına duyulan güvenin güçlendirilmesi büyük önem taşıyor" şeklinde konuştu.

Türkiye'nin COVID-19 sonrasında güçlü bir toparlanma yaşadığını, 2021'de ekonomik büyüme, güçlü ihracat ve yüksek tüketici harcamaları sayesinde OECD bölgesindeki en güçlü büyüme oranlarından birini elde ettiğini, ancak dünya ekonomisinin yavaşlamaya başladığını belirten Machlica, Türkiye küresel tedarik zinciri sıkıntılarından fayda sağlasa da zayıflayan küresel talebin ekonomisi üzerinde etkili olacağını ifade etti. Machlica inatçı yüksek enflasyonun hanehalklarının alım gücünü zayıflattığının, artan belirsizlik ve enflasyonun da yatırımlar üzerinde etkili olduğunun altını çizerek, Türkiye gibi emtia ithal eden ekonomilerin artan cari denge riskleriyle karşı karşıya kalacaklarını söyledi.

Ukrayna'daki savaş nedeniyle emtia fiyatlarının artmasıyla yükselen enflasyon, Fed ile birlikte çok sayıda merkez bankasını politika faizini artırmaya yöneltti. Siz yüksek enflasyonun kalıcı olacağını, buna küresel çapta bir resesyonun eşlik edeceğini düşünüyor musunuz?

Yayınladığımız son OECD Ekonomik Görünüm raporu temel olarak gelişmiş ekonomilerde zayıf ekonomik büyüme ve yüksek enflasyon oranlarına işaret ediyor. Gelişmiş ekonomilerin büyük bölümünde enflasyonun yüksek kalmasını bekliyoruz. Gelecek yıl biraz daha ılımlı hale gelse de riskler yüksek. OECD ülkelerinde enflasyonun 2023'te %6'ya gerilemeden önce 2022'de yüzde 8,5'e ulaşması bekleniyor. Bu beklentimiz küresel enerji fiyatlarındaki zirvenin aşıldığı ve tedarik zinciri kısıtlamalarının kademeli olarak azalacağı varsayımına dayanıyor. Ekonomik büyümedeki yavaşlama ve pandemi ile ilgili mali tedbirlerin sona ermesi de tüketici fiyatları üzerindeki baskıları hafifletecektir. Dünya çapında ekonomik aktivite önemli ölçüde yavaşlayacak, ancak resesyon beklemiyoruz. Dünya ekonomisi 2022 ve 2023'te yaklaşık %3 dolayında büyüyecek. Rusya'dan Avrupa'ya enerji ihracatı konusunda önemli bir potansiyel risk söz konusu. Tamamen durdurulursa, reel GSYİH büyümesi zayıflayacak ve enflasyon belirgin şekilde daha yüksek olacak. Tahminlerimize ilişkin bir diğer belirsizlik alanı, enflasyondaki patlamanın enflasyon beklentileri ve işgücü piyasaları yoluyla ikinci tur etkilere ne ölçüde yol açacağına ilişkin. Üstelik COVID-19 salgını henüz bitmedi. Yeni varyantlar ortaya çıkabilir, bunlar ekonomik aktiviteyi engelleyebilir ve enflasyonu artırabilir.

Fed yumuşak bir iniş yapabilecek mi yoksa enflasyonun düşmesi için resesyon kaçınılmaz mı? Bunun Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler üzerinde ne gibi etkileri olacak?

Tahminlerimiz, Fed'in faiz oranının 2023 yılı sonuna kadar %3-3,25 seviyelerine ulaşacağı yönünde. ABD'de GSYİH büyümesinin 2021'deki %5,7'den 2023'te %1,2'ye düşmesi, enflasyonunun ise Fed'in %2 hedefinin üzerinde kalması bekleniyor. Sadece ABD'de değil, diğer gelişmiş ekonomilerde de daha yüksek politika faiz oranları küresel finansal koşulların önemli ölçüde sıkılaşmasına yol açacak. Gelişen ekonomilerin daha kıt ve yüksek maliyetli finansmanla ilgili kırılganlıkları ve bununla ilgili endişeler artıracak. Türkiye gibi emtia ithal eden ekonomiler, küresel emtia fiyatları nedeniyle artan cari denge riskleriyle karşı karşıya kalacak.

Para politikası kredibilitesi güçlendirilmeli

Gelişmiş ekonomiler %7-8'lik bir enflasyon ortamında büyük kaygılar yaşarken, Türkiye'de enflasyon %70'i aştı. Ancak hükümet klasik ekonomik reçeteler yerine düşük faiz oranlarıyla enflasyonu düşürmeye çalışan farklı bir politika uygulamaya devam ediyor. Bu konuda ne söylemek istersiniz? Türkiye enflasyonu kontrol altına almak için ne tür politikalar izlemeli?

OECD ülkelerinin büyük bölümünde enflasyon merkez bankalarının hedeflerinin üzerinde seyrediyor. Pek çok ülkede politika faiz oranları artırılıyor, nicel sıkılaştırma çerçevesinde merkez bankalarının bilançolarının küçültmesine tanık oluyoruz. Türkiye'de ise TCMB, Eylül 2021'den bu yana politika faizini 5 puan indirdi ve yüksek enflasyona rağmen bu yıl hiç değişiklik yapmadı. Negatif reel faiz yatırımcı güveni üzerinde baskı oluşturdu ve liranın büyük oranda değer kaybetmesine neden oldu. Türkiye'de şu anda gelişmiş ekonomilerden çok daha yüksek bir enflasyon oranı görüyoruz. Ayrıca, enflasyon beklentileri yukarı yönlü. Bu çerçevede, enflasyon beklentilerinin sabitlenmesi ve güven ortamı oluşturulabilmesi için politika faizinin artırılması ve para politikasının kredibilitesinin güçlendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Önümüzdeki dönemde Türkiye ekonomisi üzerinde ağırlıklı olarak hangi faktörlerin etkili olacağını düşünüyorsunuz? Türkiye'nin ekonomik görünümü hakkında neler söylemek istersiniz?

Türkiye, COVID-19 salgınının ardından güçlü bir toparlanma yaşadı. 2021'de ekonomik büyüme, güçlü ihracat ve yüksek tüketici harcamaları sayesinde OECD bölgesindeki en güçlü büyüme oranlarından biriydi. Ekonomik aktivite 2022'nin ilk yarısında da güçlü kaldı. Ancak dünya ekonomisi yavaşlıyor. Küresel tedarik zincirlerindeki aksaklıklardan avantaj sağlansa da küresel talepte zayıf büyüme Türkiye ekonomisini etkileyecektir.

Diğer taraftan, inatçı yüksek enflasyon hanhalklarının satın alma gücü üzerinde baskı oluşturuyor. Yüksek belirsizlik ve enflasyon yatırımlar üzerinde de etkili. Dolayısıyla Türkiye'de ekonomik büyümenin 2021'deki %11'den 2022'de %3,7'ye ve 2023'te %3'e gerilemesini bekliyoruz.

Kemal Kılıçdaroğlu'ndan ÖTV vaadi

CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu, "Bizler iktidara gelinceye kadar, araba alımını öteleyin. Geldiğimizde halkımızın en çok rağbet gösterdiği araç segmentlerinde ÖTV'yi çizeceğiz. ÖTV'yi de lüks araç alanlara uygulayacağız" dedi.

Kılıçdaroğlu, sosyal medya hesabından "Birkaç ay araç almayı ertelerseniz, Bay Kemal olarak sözümdür: İkinci el araba parasına, sıfır araba aldıracağım sizlere" notuyla paylaştığı videoda şunları söyledi:

"Terörle mücadele şehit düşen evlatlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum. Şehit ailelerimizin, milletimizin başı sağ olsun.

Bu akşam sizi neden davet ettim evime? Çok sorun birikti ve emin olun ki çok çetin bir mücadele veriyoruz. 'Biz iktidara geldikten sonra bakarız', demiyoruz. Bu geçiş sürecinde çektiğiniz acıları olabildiğince hafifletmek için çok uğraşıyoruz. Güzel günler yakın. Ama geçiş sürecinde de mücadeleyi elden bırakmıyoruz. İktidara geldiğimizde ivedilikle ve kolaylıkla çözeceğimiz sorunlar, maalesef muhalefetteyken zaman alabiliyor.

İnatla hayat kalitenizi düşürmeye çalışan ceberut bir iktidar var karşımızda. Oysa insanımız çok mütevazî; bir evi, bir arabası, güzel huzurlu bir ailesi olsun istiyor, sadece bu kadar, hepsi bu, bu bile çok görülüyor insanımıza. Bakın; yoksulların, en savunmasızların üstü çizildi. Orta sınıfın altındaki haneler dibe düşürüldü. Özellikle tipik orta sınıf işçi çocuklarının, basamakları tırmanarak standart atlama olasılığı ellerinden alındı. İktidar sadece ihalecilere, 'beşli çete'lere, mafyalara, çantacılar çalıştı.

'Bugün otomobil vergileri konusunu açıyorum'

İşte bugün ivedilikle yapacağımız bir iyileştirmeyi hatırlatmak ve kritik bir çağrı yapmak için sizleri mutfağıma davet ettim. Bugün otomobil vergileri konusunu açıyorum. Özellikle ÖTV.

Türkiye’de bir araç alırken dünyanın en yüksek araç alım vergisi olan, ÖTV’yi ödüyoruz. Yetmiyor, aracın bedeli ile birlikte, bu verginin de vergisi olarak alınan yüzde 18 KDV ödüyoruz. Üstüne gümrük vergisi ödüyoruz. Üstüne Motorlu Taşıtlar Vergisi ödüyoruz. Bu kadar vergi nedir Allah aşkına?

Bakın, Almanya’da 15 bin avro olan sıfır bir aracın fiyatı bizde vergilerle 500 bin lirayı aşıyor. Benim milletim Almanya’daki otomobilin tam iki katını ödüyor. Nüfusumuzun yüzde 95’nin sıfır araç alma ihtimali artık kalmadı. Şimdi açıkça çağrı yapıyorum; ilk yapacağımız işlerden birisi 1,6 motor otomobillerde vergileri, bugünün yaklaşık dörtte bir oranına indirmek olacak.

'İkinci el olarak satılan arabanın parası ile sıfır araba alabileceksiniz'

Biliyorsunuz, ‘gençlerin ilk sıfır araba almaları için ÖTV yok’ demiştim, o baki. Hafif ticari araçlarda da vergileri indireceğiz. Özetle; bugün, ikinci el olarak satılan arabanın parası ile sıfır araba alabileceksiniz. Tek yapmanız gereken şimdilik araba alımını ötelemek. Ve kısa bir süre iktidarımızı beklemek. Bu kadar. Ailenizle sıfır araba kokusu olan araçlara bineceksiniz. Bu arabalar sizlerin de hakkıdır.

Altını çizeyim bu bahsettiğimi uygulama lüks araçlar için olmayacak. Açık konuşayım. Zenginin, çok kazananın vergilendirilmesi taraftarıyım. Bu ülkede çok kazanan; fakirin, fukaranın hayatının iyileşmesi içinde beytülmale katkıda bulunmak zorundadır.

Saray yoksuldan aldı; varsıla, sermayeye verdi. Ben bu parayı yeniden yoksula transfer etmek için lüks tüketimden vergi alma taraftarıyım. Sermayeye karşı değilim, ama herkesin kendi payına düşeni ödemesi gerekir. Tekrar ediyorum: Bizler iktidara gelinceye kadar araba alımını öteleyin. Araba almayın. Geldiğimizde halkımızın en çok rağbet gösterdiği araç segmentlerinde, ÖTV’yi çizeceğiz. ÖTV’yi de lüks araç alanlara uygulayacağız. Onlar da güzel güzel ödeyecekler vergilerini, ülkelerine.

Otomotiv sektörü de bana darılsın. Onlar da biraz sabretsinler. ÖTV problemini çözdüğümüzde, kayıplarını çok hızlı telafi ederler. Zaten, böyle devam ederse onlar da biliyorlar ki onlar için de yolun sonu göründü. Bu yüzden hep birlikte biraz sabır. Sonrası hepimiz için aydınlıktır. Kalın sağlıcakla...”

ÖTV değiştirme yetkisi Cumhurbaşkanında

ÖTV tebliğinde "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" olarak değiştirildi. Cumhurbaşkanı, motorlu araç ÖTV ve matrahlarının alt ve üst sınırını 3 katına kadar artıracak, sıfıra indirebilecek.

Özel tüketim vergisi (ÖTV) (II) sayılı liste uygulama genel tebliğinde yapılan düzenlemeyle Cumhurbaşkanı'na motorlu araç ÖTV oranları ve matrahlarının alt ve üst sınırlarını 3 katına kadar artırma ve sıfıra indirme yetkisi tanındı.

Resmi Gazete'nin bugünkü sayısında yayımlanan ÖTV (II) sayılı liste uygulama tebliğinde değişiklikler öngören tebliğle, tebliğin III. bölümünden yer alan "vergi oranı ve yetki" başlıklı maddede düzenlemeler yapıldı.

Buna göre, maddedeki "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı olarak değiştirildi ve ÖTV (II) sayılı listede önceki uygulamada Bakanlar Kurulu'nun "motorlu araçların ÖTV oranlarını bir katına artırma veya sıfıra kadar indirme" yetkisi, Cumhurbaşkanınca "ÖTV oranları ve matrahlarının alt ve üst sınırını 3 katına kadar artırma veya sıfıra indirme" olarak yeniden düzenlendi.

İlgili maddede yapılan diğer düzenlemeye göre, Cumhurbaşkanı ayrıca; belirlenen ÖTV ve matrah sınırları içinde kalmak şartıyla 87.03 GTİP numarasında yer alan motorlu araçlar için farklı matrah grupları oluşturabilecek, malların matrah grupları, motor gücü, cinsi, sınıfı, üst yapı gövde tanımı, emisyon türü ve değeri, istiap haddi ile yolcu ve yük taşıma kapasitesi itibarıyla farklı oranlar belirlemeye yetkili olacak.

Tebliğle ayrıca, "itfaiye öncü araçları" ÖTV kapsamından çıkarılırken, araçların bu kapsamda ÖTV'siz olarak teslimi için gerekli donanım özelliklerine ilişkin düzenleme yapıldı.

Ayçiçeği üretim ve ihracatında tarihi fırsat

Ali Ekber YILDIRIM

26 Temmuz 2022 Salı

Ayçiçeği hasadına günler kala çiftçi, sanayici, birlikler devletin fiyat ve destekleme politikasını belirlemesini bekliyor. Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) buğday ve arpa alımında uyguladığı alım primi modelinin ayçiçeğinde de uygulanması ve ton başına 2-3 bin lira alım primi ödenmesi isteniyor. Açıklanması istenen fiyat ise alım primi ile birlikte kiloda en az 15 lira. Bir yandan sezon öncesi üretim, kuraklık, tırtıl zararlısı ve fiyat konuşulurken dünyanın en büyük ayçiçeği üreticisi Ukrayna'daki gelişmelerin Türkiye'ye sunduğu tarihi fırsat da gündemde. Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile başlayan savaş sırasında Ukrayna'daki ayçiçeği kırma tesisleri çok büyük zarar gördü. Bazıları ise istihdam kaybı nedeniyle çalıştırılmıyor. Ayçiçeğini kırarak ham yağ olarak ihraç eden Ukrayna bu işlemi yapamayacağı için ayçiçeğini tohum yani çekirdek olarak satmak zorunda. Türkiye'nin bu ayçiçeğini alarak kırıdıktan sonra Avrupa'ya ihracatının yolu açılabilir.

REKOLTE İLE İLGİLİ SORUN YOK

Türkiye'de ayçiçeği alımında en büyük paya sahip olan birlik Trakyabirlik. Hasat öncesi ayçiçeğindeki gelişmeleri sektörün beklentilerini konuştuğumuz Trakyabirlik Genel Müdürü Hakan Çalen şu değerlendirmeyi yaptı: "Dövizdeki gelişmeler, üretim maliyetlerindeki artış, pandeminin, Rusya-Ukrayna savaşının olumsuz etkileri ve son olarak tırtıl istilasına karşı karşıya kalan sektörümüz tüm bu olumsuzluklara rağmen iyi bir üretim bekliyoruz. Özellikle tırtıl istilasına üreticimizin moralini bozdu, ilaçlama nedeniyle maliyetleri arttı. Dünyanın en önemli iki üreticisi Ukrayna ve Rusya'nın savaşta olması nedeniyle 2022- 2023 üretiminde düşüş bekleniyor. Özellikle Ukrayna'nın üretimindeki düşüş nedeniyle arz talep dengesizliği yaşanacak. Türkiye'de, büyükşehir belediyeleri, yerel belediyeler, Tarım ve Orman Bakanlığımızın sağladığı hibe tohum destekleri ile birlikte üretimde önemli bir başarı sağlandı. İkinci ürüne teşvik sağlanması, erkenci buğday ve arpa yerine ayçiçeği ekiminin yapılması ile geçen yıl 1 milyon 750 bin ton olan üretimimizle kendimize yeterlilik oranını yüzde 60'lardan 70'lere çıkarmıştık. Bu yıl da en az bu seviyelerde bir üretim bekliyoruz. Sadece son günlerdeki aşırı sıcaklar nedeniyle geç ekim

yapanların ürünlerinde bir sıkıntı olabilir. Ama genel anlamda ürünle ilgili büyük bir sorununuz yok. Tırtıl istilasası bu olumlu tabloda herkesin moralini bozdu. Ancak, bizim tahminlerimize göre tırtıl zararlısının Trakya’da maksimum yüzde 5-6 civarında bir zarar verebileceğini düşünüyoruz. Bu yılın üretimin 1 milyon 750 bin ton ile 1 milyon 800 bin ton arasında olacağını tahmin ediyoruz. Bugünlerde fiyatı, gümrük vergisini, Ukrayna’yı konuşmamız gerekirken tırtilla uğraşıyoruz.”

UKRAYNA HAM YAĞ DEĞİL TOHUM İHRAÇ EDEBİLECEK

Dünya ayçiçeği üretiminde ilk sırada yer alan Ukrayna’da bu sezon üretimin azalacağını ve Rusya’nın ilk sıraya yükseleceğini belirten Hakan Çalen, şunları kaydetti: “Savaş nedeniyle Ukrayna’da üretim azalacak. Fakat 2021 ürününden ciddi stokları var. 2021 yılında 56 -57 milyon ton olan dünya ayçiçeği üretimi bu yıl Ukrayna’nın 6 milyon ton eksik üretimiyle düşecek. Fakat, Ukrayna’nın devir stokları ve diğer ülkelerdeki stoklarla birlikte toplam arzın 60 milyon ton seviyesinde olması bekleniyor. Bu rekor üretimin fiyatlara da yansımaya başladı. Savaş nedeniyle tonu 1100 dolara kadar çıkan ayçiçeği tohumu şu sıralar 570-580 dolara kadar geriledi. Ukrayna açısından bir başka sorun, ayçiçeği kırma tesislerinin savaşta büyük oranda tahrip olması ve bazılarının da istihdam kaybı nedeniyle çalıştırılamaması. Dünyanın en büyük ham yağ ihracatçısı olan Ukrayna’nın elinde ayçiçeği tohumu var. Ama bunu işleyecek tesisleri olmadığı için tohum olarak ihraç edecek. Rusya, ham yağ ihracatında ilk sıraya yükseldi. Yani Ukrayna’nın yerine geçti. Ham yağ fiyatları savaşın çıktığı dönemde şubat sonu mart ayı başında ton başına 2 bin 300- 2 bin 400 dolara kadar çıkmıştı. Bir ay önce fiyat 1600-1700 dolardı ve şu anda 1300 dolar seviyesinde. Savaş bitse bile Ukrayna’nın 2-3 sezon kırma tesislerini tam olarak faaliyete geçirmesi zor gibi görünüyor. Elindeki ayçiçeğini tohum (çekirdek) olarak satmak zorunda. Türkiye için bu çok önemli bir fırsat. Bu süreci doğru yönetirsek Ukrayna’nın çiçeğini alarak kendi kırma tesislerimizde kırdıktan sonra mamul veya yarı mamul olarak işleyip satabiliriz. Ukrayna’dan sonra en çok kırma tesisi bizde var. Bugüne kadar Avrupa’nın yağ ihtiyacını büyük oranda Ukrayna karşılarken şimdi bu ihtiyacı biz karşılayabiliriz.”

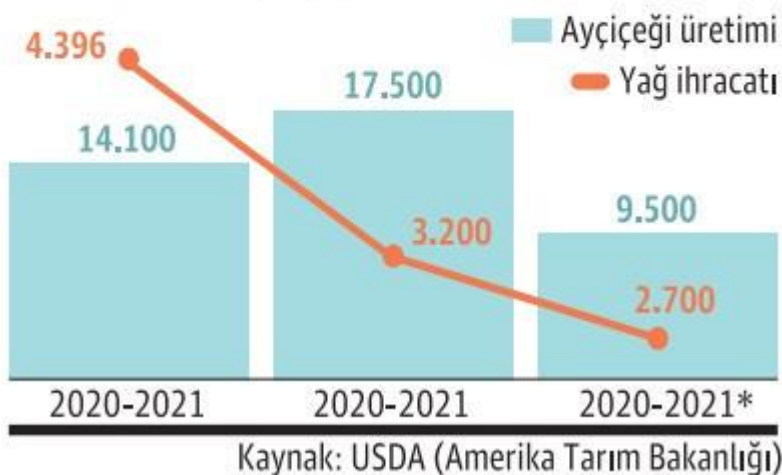
TMO’NUN BUĞDAY ALIM MODELİ UYGULANMALI

Bir başka tarihi fırsatın da içerde üretimde sağlanan artış olduğuna dikkat çeken Trakya Birlik Genel Müdürü Hakan Çalen, dışarıda ve içerde fiyatlarda ciddi bir gerileme olduğunu ve üretici para kazanamazsa bu üretimin kesintiye uğrayacağını söyledi. Çalen, bu sezon üreticinin para kazanması ve üretime devam etmesi durumunda birkaç yıl içinde ayçiçeği üretiminin 2 milyon tona ulaşacağını ve ihtiyacın neredeyse tamamının iç piyasadan karşılanabileceğini ifade etti.

Üreticilerin düşük fiyat endişesinin giderilmesi için birliklerin, çiftçilerin, sanayicilerin ortak görüşünün TMO'nun bu yıl buğday ve arpa alımında uyguladığı modelin ayçiçeğinde de uygulanması yönünde olduğunu belirten Çalen, bu konuda ilgili bakanlıklara ve Fiyat İstikrar Komitesi'ne de bilgi sunduklarını belirtti.

Buğday ile ayçiçeği arasında 1'e 2 fiyat paritesinin yıllardır uygulandığını hatırlatan Çalen sözlerini şöyle sürdürdü: "Yerel yönetimlerin, hükümetimizin çabaları ile oluşan ayçiçeği farkındalığının devam etmesi ve üretimdeki artışın sürdürülebilirliği açısından verilecek fiyat ve çiftçinin para kazanması çok önemli. Yeni sezona ayçiçeğinde ve ham yağda sıfır gümrük vergisi ile giriyoruz. Bir koruma yok. Her sene 1 Temmuz'da vergi konulurken bu yıl sıfır vergi gümrük vergisinin uygulama süresi 31 Aralık'a kadar uzatıldı. Vergi ile üretici korunmayacaksa bugünkü fiyatlarla üreticiyi koruyamayız. Adana'da hasat haftaya başlayacak ayçiçeği için kilo başına 10 liradan bahsediliyor. İthal ürün maliyeti de bu seviyede. Ayçiçeğinde yıllardır uygulanan bir parite var. Buğday fiyatı 1 liraysa, ayçiçeği bunun iki katı yani 2 lira olması gerekir. Buğdaya baktığımızda Toprak Mahsulleri Ofisi'nin alım fiyatı ton başına 6050 lira açıklandı sonra 400 lira daha artırıldı. Fiyat 6 bin 450 lira oldu. Ayrıca ürününü Ofis'e verecek çiftçiye ton başına 1000 lira prim veriliyor. Fark ödemesi de var. Hepsini hesapladığınızda buğdayın fiyatı 7 bin 500 lirayı geçiyor. Bu durumda ayçiçeğinin alım fiyatı da en azından 15 lira olması gerekir. Yani desteklemelerle birlikte kilo başına 15 lira fiyat verilmeli. Bu fiyata ulaşmak için gümrük vergisi, fon konularak sağlanabilir. Fakat, bu sefer tüketicinin ciddi şikayeti olur. Tüketici bir süredir çok yüksek fiyatla yağ aldığı için fiyatların düşmesini bekliyor. Bu nedenle sektör olarak buğday ve arpada olduğu gibi ayçiçeğinde de üreticiye ton başına alım primi ödenmesini istiyoruz. Alım primi en az 2-3 bin lira olmalı. Ürünü satan ve belgelendiren her üreticiye bu prim ödenmeli. Uygulama süresi olarak da aralık veya ocak sonu belirlenebilir."

Ukrayna'nın son 3 sezon ayçiçeği üretimi ve yağ ihracatı (bin ton)

“Vergi konulmazsa çiftçi para kazanmaz”

Tekirdağ’ın önder çiftçilerinden ve yağlı tohumlar konusunda danışmanlık yapan Nezih Suyaran ayçiçeğinde temel sorunun sezona sıfır gümrükle girilmesi olduğunu belirterek bu sezonu sayılarla şöyle değerlendirdi: “Trakya’da toplam 3 milyon 650 bin dekar ayçiçeği alanı var. Bunun 450 bin dekarında tırtıl zararı oluştu. Yani 3 milyon 200 bin dekar alanda hiçbir şey yok. Zarar gören 450 bin dekar alanda ise, tarlasına göre değişmekle birlikte benim tespitim yüzde 35 dolayında hasar var. Bu da 150 bin dekar alanın yani 30 bin ton ayçiçeği rekoltesinin azalmasıdır. Bu sene genelde kurak bir yaz geçirdiğimiz için ortalama verim 215 kilodan 175 kiloya düşecektir. Buradan oluşacak kayıp ise 120 bin tondur. En büyük problem ise ayçiçeğinde ithalatta vergi olmamasıdır. Dünyada ayçiçeğinin tonu 930 dolardan Türkiye teslimi 610 dolara kadar düştü. Ham yağın tonu 1975 dolardan, 1350 dolara geriledi. Şubat ayında kilosu 16 lira olan ayçiçeği bugün 10,5 lira. Şu anda gübre fiyatları 11 - 13 lira arası. Yüksek fiyat devam ediyor. Bu konuda da derhal fatura fiyatı üzerinden yüzde 50 desteğe geçilmeli. 1998 öncesinde olduğu gibi. Mazot 25,4 liraya gerilese de geçen senenin 3 mislidir. Üreticinin para kazanabilmesi için çözüm 15 Ağustos tan itibaren acil olarak ithalata vergi konulmasıdır. İthalata eskiden olduğu gibi en az yüzde 27 vergi konulmazsa bu yıl yağlık ayçiçeği eken üretici para kazanamaz.

Pandemi ve savaş fiyatları da dengeleri de değiştirdi

1-Küresel çapta yaşanan pandeminin etkisiyle ülkelerin korumacı politikaları benimsemesinin bir sonucu olarak tarım ve gıda ürünlerinde yaşanan yüksek talep ve buna ek olarak lojistik zincirindeki kopmaların etkisiyle 2021-2022 sezonunda tüm tarım ve gıda ürünlerinde çok yüksek fiyat artışları ve tedarik zorlukları yaşandı.

2-Tarımsal ürünlerin küresel çapta bu hızlı değer kazanımı karşısında, 2020/2021 üretim sezonunda yağlık ayçiçeği fiyatları yurt içinde ton başına 3 bin lira seviyelerinden 6 bin 500- 7 bin lira seviyelerine kadar sıçrama gösterdi. Bu piyasa gelişmeleri, çiftçilerimizin üretim tercihlerinde yağlık ayçiçeği tohumuna daha çok yer vermesi sonucunu beraberinde getirdi. 2021/2022 üretim sezonunda bütün üretim bölgelerinde artışlar yakalanarak yaklaşık 1 milyon 750 bin ton seviyesinde rekor bir üretim gerçekleşti. 2021/2022 üretim sezonu yağlık ayçiçeği ürün fiyatları Temmuz ayı sonlarında Çukurova’da ton başına 5 bin lira seviyelerinde oluşmaya başladı. Ana üretim bölgelerinde hasadın tamamlandığı Ekim ayı sonlarında fiyat ortalama 6 bin 500 lira seviyesine yükseldi. Takip eden süreçte yurtdışı piyasalarda yaşanan gelişmelere ek olarak yurt içinde döviz kurlarında yaşanan hızlı artışın etkisiyle Aralık 2021 sonu itibarıyla ortalama 8 bin 500 lira seviyelerinden yıl tamamladı.

3-Ürün fiyatları Ukrayna-Rusya arasındaki gerilimin savaşa dönüştüğü 24 Şubat 2022 tarihine kadar 9 bin 500 lira seviyesine kadar yükseldi. Sert fiyat hareketlerine ek olarak Ukrayna limanlarında lojistik zincirinin kırılması ve Rus ürünlerine getirilen ambargo kararlarıyla birlikte ayçiçeği fiyatları yurt içinde ton başına 16 bin liraya, ithal

ürün fiyatları tohumda ton başına 1000 dolar, ham yağ fiyatları ise 2 bin 200-2 bin 300 doları görerek tarihi rekora ulaştı.

4- Rusya - Ukrayna savaşının en sıcak dönemlerinde yaşanan aşırı fiyat hareketleri dünya arz talep dengesini bozdu ve bu aşırı oynak süreç Haziran ayı ortaları itibariyle dengelenme sürecine girdi. Finans piyasalarında yükselen faizler ve küresel resesyon senaryoları gerek spot emtia piyasalarından gerekse de vadeli emtia piyasalarından kar realizasyonlarıyla çok hızlı bir çıkışı ve beraberinde sert fiyat düşüşlerini getirdi. Bu çerçevede dünya yağlı tohumlar piyasalarında başta palm olmak üzere tüm yağlı tohumlar ve türevlerinde Mayıs ayı ortalarından bu tarihe kadar çok sert düşüşler gerçekleşti.

5- Mayıs ortalarında ton başına 920 dolar seviyesinde olan yağlık ayçiçeği tohum fiyatları halihazırda 600 dolar seviyelerine, 2 bin dolar seviyesinde olan ham ayçiçek yağı fiyatları ton başına 1300 dolara geriledi. Türkiye teslimi 600 dolar olan ithal ayçiçek tohum fiyatının yurt içi yüzde 40 yağlı ürün karşılığı yaklaşık 9 bin 850 liradır. Bu fiyat, harman dönemine ilişkin çiftçi beklentilerinin oldukça uzağında bulunmaktadır.

6- Öte yandan, hasat döneminde üreticilerimizin mahsulünü mubayaa edecek başta birliğimiz olmak üzere çiftçi örgütleri, sanayici ve tüccarın yükselen birim fiyatlar karşısında ilave finansman ihtiyacı, kredi limit artışı ve plasmana erişim gibi konularda da sorunları bulunmaktadır. Tarımın finansmanı konusunda ciddi paydaşlar olan çiftçi örgütleri, tarımsal sanayici ve ilgili diğer firmaların ihtiyaç duyduğu ilave işletme sermayesi konusunda krediye erişimde problem yaşamaları sektörün taşıyacağı stok miktarını azaltacak buna ek olarak halihazırda yağlık ayçiçeği ve ham yağda sıfır olan gümrük vergileri ve bol ithal ürün arzı harman döneminde çiftçi ve reel sektör arasında arz talep dengesizliği yaratarak ürün fiyatlarında düşüşü beraberinde getirebilecektir.

Temmuzda yılın en düşük enflasyonu gelebilir

Alaattin AKTAŞ

26 Temmuz 2022 Salı

Temmuz ayında yılın en düşük fiyat artışı şaşırtıcı olmaz...

✓ *Akaryakıt fiyatları geriledi.*

✓ *Otomobil zammının oranı düşük.*

✓ *Mevsim etkisiyle gıda maddelerinde belirgin bir fiyat artışı yok.*

✓ *Dolardaki artış görece düşük, euroda ise gerileme var, yani fiyatlara baskı pek yaşanmadı.*

Birkaç aydır enflasyon tahmini yapmıyorum, bunu da kaç kez yazdım. Her ay onlarca, hatta yüzlerce kalem mal ve hizmetin fiyatını izlemek hiç ama hiç kolay bir iş değil. Bu gerekçeyle aylık tahmin yapmaktan vazgeçtim.

Ancak, fiyatını kolaylıkla izleyebildiğim kalemleri dikkate alarak bir alt sınır hesaplamaya çalışıyorum ve dönem dönem bunu yazıyorum.

Temmuz ayına ilişkin bugün itibarıyla belirlediğim alt sınır yüzde 1.13 düzeyinde. Hemen itiraz etmeyin, **"Ne yani enflasyon yüzde 1'lere mi indi"** diye! Bir alt sınırdan söz ediyorum, bu oranın altına **inilemeyeceğini** vurguluyorum. Söylediğim şu:

"Temmuz enflasyonu (bugünkü duruma göre) yüzde 1.13'ün altına inmez; ama 3 mü olur, 5 mi olur, bilemem. Çünkü ne olacağına dönük bir çalışmam, bir tahminim yok. Ancak temmuzda bu yılın şimdiye kadarki en düşük oranı gelirse buna da şaşırmam."

Yüzde 1.13'ün detayları

Bu ay enflasyonun görece düşük kalmasını sağlayacak en önemli etken hiç kuşku yok ki akaryakıt fiyatlarındaki gerileme. Doların az artması, hatta euronun gerilemesi ve otomobile düşük oranda zam gelmesi de diğer etkenler.

Detaylara gelince...

Akaryakıt: Benzinde ay sonuna kadar zam ya da indirim söz konusu olmazsa ay ortalamasındaki fiyat 24 lira dolayında oluşacak. Buna göre hazırana göre yüzde 14 ucuzlama yaşanacak. Motorinde bugünden geçerli olmak üzere 92 kuruş indirim var.

Motorin fiyatı bu indirimden sonra ay sonuna kadar değişmezse ay ortalaması 25.50 düzeyinde oluşacak. Buna göre hazırana göre yüzde 9 ucuzlama olacak.

LPG fiyatı 10.90 dolayında ve hazırana göre yüzde 5.5 kadar bir ucuzluk söz konusu.

Dolayısıyla akaryakıttaki bu ucuzlama TÜFE'yi toplamda 0.46 puan kadar aşağı çekecek. Tabii ki bu doğrudan etki. Özellikle motorindeki ucuzlamanın diğer mal ve hizmet fiyatlarını olumlu etkilediği tartışılmaz. Belki motorin fiyatları düştü diye fiyat indirimi olmamıştır ama en azından motorin gerekçe gösterilerek zam yapılmamış ya da az yapılmıştır.

Otomobil: Toplam satışların yaklaşık yüzde 90'ını oluşturan 14 otomobil markasındaki zam oranı temmuz ayında yüzde 1.5 ile yüzde 12 arasında değişti. Zam oranını her bir markanın pazar payına göre ağırlıklandırımdım. Bulduğum ortalama zam oranı yüzde 4 dolayında. Buna göre otomobil zammından temmuz enflasyonuna yansıma yaklaşık 0.30 puan.

Otomobil fiyatlarından TÜFE'ye yansıma konusunda TÜİK'ten alacaklı olduğumuzu unutmayalım. TÜİK'e göre haziran ayında benzinli otomobil fiyatları yüzde 3.77, dizel otomobil fiyatları yüzde 1.77 arttı. Oysa gerçek artış yüzde 15- 20 arasındaydı. TÜİK'in otomobil zammında oranı düşük yansıtması haziran enflasyonunun yaklaşık 1 puan düşük görünmesine yol açtı. Ya da TÜİK açısından söylersek otomobildeki bu **iskonto edilmiş zam** enflasyonun 1 puan düşük görünmesini sağladı. TÜFE'ye gerçek zam yansıtılsa memur ve emeklilere temmuz ayında verilecek enflasyon farkı daha yüksek olacaktı. (Dünya 5 Temmuz 2022.)

Ekmek: Başta büyük kentler olmak üzere ekmek fiyatları hemen her yerde artıyor. Büyük kentlerin toplamdaki ağırlığı da doğal olarak fazla. Ekmeğe bu ay yaklaşık üçte bir zam geldi ve bu da TÜFE'ye 0.84 puanlık bir etkide bulunacak.

Sigara: Sigaraya temmuz ayında gelen zam markalara göre değişmek üzere yüzde 7-8 dolayında. Bu zamdan TÜFE'ye yansıma da yaklaşık 0.32 puan.

İlaç: İlaç fiyatları bu ayın ilk günlerinde yüzde 25-30 kadar arttı. İlacın TÜFE'deki ağırlığı yalnızca yüzde 0.67 düzeyinde. Bu yüzden ilaç zammından TÜFE'ye yansıma 0.17 dolayında kalacak.

Altın: Ay sonuna kadar fiyatlarda çok büyük değişiklikler yaşanmadığı takdirde altının ay ortalamasındaki fiyatı haziranın yaklaşık yüzde 2.5 altında oluşacak. Bu da TÜFE'yi çok önemsiz de olsa, 0.03 puan kadar, aşağı çeken bir etki yaratacak.

Döviz baskısı hissedilmedi

Dövizin, özellikle de doların son günlerde artmış olması aylık fiyat değişimi üstünde pek etkide bulunmayacak. Çünkü son günlerdeki artışlar ay ortalamasını fazla değiştirmeyecek. Mal ve hizmet fiyatlarında olduğu gibi dövizde de ayın herhangi bir günündeki değil, ay ortalamasındaki düzeye ve bu düzeyin bir önceki aya göre değişimine bakmak gerekiyor.

Temmuz tabii ki bitmedi ama gidişat ay ortalaması bazında doların hazirana göre yüzde 2.5-3.0 arasında artacağını gösteriyor.

Euroda ise ay ortalaması bazında bir artış değil, muhtemelen düşüş söz konusu olacak. Euro, eğer ayın kalan üç beş gününde tırmanıp gitmezse, ki böyle bir hareket beklenmiyor, ay ortalaması bazında hazirana göre yüzde 1 kadar gerileme gösterecek.

Dolayısıyla dolardaki bu görece düşük artış ve eurodaki gerileme enflasyon için önemli bir baskının bir ay için de olsa ortadan kalktığını gösteriyor. Kur baskısını uzun dönemli ortadan kaldırabilmek büyük önem taşıyor tabii ki ama bunu sağlamanın çok uzağında olduğumuz da ortada.

ENFLASYON DÜŞEBİLİR AMA FİYATLAR ARTMAYA DEVAM EDECEK

Temmuzda kur baskısı görece çok az.

TÜFE'de en çok ağırlığa sahip otomobil zammı düşük. Yine TÜFE'de önemli bir yeri olan akaryakıtta zam değil, ucuzlama var.

TÜFE'nin en önemli grubu olan gıdada fiyatlar hazirana göre gerilememişse de çok büyük artış göstermiş midir, bir ölçümüm yok. Ama gözlemim; kayda değer bir düşüşün olmadığı, ancak hızlı bir artışın da yaşanmadığı yönünde. Gıdada sanki yatay bir gidiş var gibi...

İşte bu etkenlerle temmuz ayındaki TÜFE artışı ilk yedi ayın en düşük oranı olabilir. Dikkat edilirse fiyatların gerilediğinden söz etmiyorum; en düşük oran derken en yavaş artışa vurgu yapıyorum.

Yani fiyatlardaki artış sürüyor; ama daha yavaş...

26.07.2022

TÜFE ocakta yüzde 11.10, şubatta yüzde 4.81, martta yüzde 5.46, nisanda yüzde 7.25, mayısta yüzde 2.98 ve haziranda yüzde 4.95 artmıştı.

İşte temmuzda bu oranlardan düşük bir gerçekleşme şaşırtıcı olmaz.

Ama bir kez daha altını çizeyim de yanlış anlaşılma olmasın. Enflasyonun düşmesi, fiyatların düşmesi demek değildir.

Klasik örneğimi yine vereyim. Enflasyon yüzde 50 düzeyindeyken 100 liradan 150 liraya çıkan bir ürünün fiyatı, enflasyon yüzde 10'a indiğinde bu kez 150 liradan 165 liraya yükselir.

Yani enflasyon düşmüştür ama fiyat artmaya devam etmektedir.

55 milyar dolarlık hayalet rezerv dedikodusu

Şeref OĞUZ

26 Temmuz 2022 Salı

Hayat daraldıkça, genişleme kaynaklarını yaratırmış. Biz de rezervlerimiz eriyince yeni kaynak arayışına girdik. Gerçeği olmayınca dedikodu üzerinden sanal rezervler geliştirmeye başladık. Peki, nedir bu sanal rezerv dedikodusu? Dedikodu; adı üzerinde, gerçeğe örtüşmeyen çarpık iletişim.

Dedikoduyu yayanlar, inandırıcı olsundiye detay da vermiş. Detaylı dedikodu yani... Misal 55 milyar dolar yola çıktı, Merkez'in rezervlerine girmek üzereymiş. 20 milyarı Suudilerden, 15 milyarı Katar'dan, 10 milyarı Birleşik Arap Emirliklerinden ve 10 milyar doları da Rusya'dan...

ŞAŞIRMAMAK ELDE DEĞİL!

Bir dedikodu kümesine göre Cumhurbaşkanı'nın doktorunun teyzesinin oğlu, böyle bir kaynak geleceğini söylemiş. Kimine göre Turgut Özal'ın başdanışmanı Can Pulak söylemiş... Böyle bir şey olabilir mi? Olmaz tabii ki. Bizim ülkemizde hiç olmaz. Geçelim... Biz geçelim ama ağızlar torba değil ki büzesin.

Köyün başında söylediğin yalana, köyün çıkışında sen inanırsın ya... 55 milyar \$ seçim öncesi ekonomiye akacak, böylece döviz düşürülecek... Kulaktan kulağa oyunu gibi... Dedikodu yayıldıkça dallanıp budaklanıyor. Yetmiyor, bizzat bakan da "yabancılar peşimizde, para yağdıracaklar" diyor.

İKİ SORU İKİ CEVAP

Dedikoduyu kim yayıyor, amaç nedir?

Dedikodu üretilmeye görsün; etki arenasını bir anda genişletir. Bulaşıcıdır. Bir süre sonra uyduranlar dahi gerçekliğine inanır. Kimi Saray yayıyor diyor, kimi de doların düşüşünden medet umanların işi diyor. Dedikodu öyle bir şeydir ki kaynağı unutulur da kötü neticeleri kalır. Amaç ne olursa olsun böyle dedikoduların, çıkarana da ülkeye de muhalefete de bir faydası olmaz.

İşe yarar mı?

Döviz nakit akışındaki sıkıntımız ortada ve bu dedikodunun maddi zemini var olunca kamuoyunda gerçekleşme ihtimali yüksek algısı oluşur. Faizinle bozduğun döviz denklemini, hayalet rezervle düzeltemezsin. Piyasalara sahte umut pompalanır ama sonunda yalancı çoban olur çıkarsın.

NOT

PARANIN KAYNAĞI DEDİKODU OLURSA CDS'İN 900'E FIRLAR

Türkiye'nin döviz ihtiyacı var. Ama dövizimiz yetersiz. Merkez'in kritik rezervleri 5 milyar \$ düzeyine indi. Fed'in de bize dolar basma izni vermeyeceği ortada... O halde; doğal ve mantıklı döviz kaynaklarına yönelmek daha doğru davranış olur. Dolar gelecek diye acaba alacaklıları idare edebilir misin? Hadi dedikodu mekanizmasıyla bir müddet oyalarsın da nereye kadar? Klasik hikâye; "bana para gelecek, veresiye yazalım." O veresiyeler büyür, bir süre sonra borçlar döndürülemez hal alır. Doğal döviz kaynağın, ihracattır, turizmdir veya dış borçlanmadır. Ama hayalet paraları diline dolarsan CDS'lerin 900'e fırlar. Sen bunu göremesen bile seni fiyatlayanlar bunu görür, riskini zirveye çıkarır.

“Sefalet Endeksi” son 1 yılda 3’e katlandı

Servet YILDIRIM

26 Temmuz 2022 Salı

Ekonomilerdeki refah ya da sefalet düzeyini gösteren endekslerden en çarpıcı olanı sefalet endeksidir. ABD Başkanı Lyndon Johnson’ın da danışmanı olan ekonomist Arthur Okun tarafından 1970’lerde geliştirilmiştir. Aritmetik olarak bir ülkedeki işsizlik ve enflasyon oranının toplamından oluşuyor. O ülkenin vatandaşlarının ekonomik durumu hakkında fikir veren basit ama çarpıcı bir göstergedir. Bu endeks daha sonra ekonomist Robert Barro ve Steve Hanke tarafından hem büyüme hem de faiz oranları eklenerek daha da geliştirildi ama uluslararası karşılaştırmalarda basitliği nedeniyle hala yaygın olarak Okun’un endeksi kullanılır. Ben de yılda bir defa da olsa bu endekste nereden nereye geldiğimizi görmek için bakarım.

Sefalet Endeksi neredeyse tüm dünyada artıyor ama Türkiye’deki artışın boyutu çok ürkütücü. En son geçen yıl ortasında baktığımda Türkiye’nin sefalet endeksi değeri yüzde 29,3’tü. Geçen yılın 11 Mayıs’ındaki “Sefaletin iki göstergesi: Yüksek işsizlik ve yüksek enflasyon” başlıklı köşe yazısında sefalet endeksinde 10 yıl öncesine göre ikiye katladığımızdan yakınmışız. Oysa o günden bugüne geçen bir yılda üçe katlamışız. En son açıklanan TÜİK verilerine göre işsizlik oranı Mayıs’ta yüzde 10,9’muş. Aynı ay itibarıyla yıllık TÜFE enflasyonu ise yüzde 73,50. Yani mayıs sonu itibarıyla sefalet endeksi değerimiz 84,4. Bu neredeyse son 25 yılın en yüksek değeridir.

Sefalet endeksinin yükseldiği dünyadaki gelişmiş birçok ülkede işsizlik az çok kontrol altında bulunuyor. Onlarda sefalet endeksinin yukarı çeken faktör enflasyon. Türkiye’de ise “işsizlik yüksek” ve “enflasyon çok yüksek”. Endeks bize yükselen enflasyon ve işsizliğin büyük bir tehdit oluşturduğunu gösteriyor. Her ne kadar ülkenin bütünü işsizlik ve enflasyondan etkilense de bu tehdidin asıl hedefi düşük ve orta gelir gruplarıdır. Sefaleti en fazla hisseden onlardır. Bu yönüyle aslında “misery index” yani sefalet endeksi aynı zamanda bir tür mutsuzluk endeksidir.

Türkiye geçen yıl olduğu gibi bu yıl da gelişmekte olan piyasa ekonomileri arasında en yüksek sefalet oranına sahip olan ülke durumunda. Bu da bizi en kırılgan ekonomiler arasına sokuyor. An itibariyle hem “yüksek” hem de “inatçı” işsizlik ve enflasyon sorunlarımız var. Büyürken bile yeterince istihdam yaratamayan bir ekonomimiz var. Resmi olarak her 5 gençten birisi işsiz. Enflasyon yüzde 80’e yaklaştı ve hala zirveyi görebilmiş değiliz. Tüm bu rakamlar ve sefalet endeksinin ulaştığı boyut ekonomi yönetiminin önceliğinin enflasyonu aşağı çekmek olması ve buna yönelik para ve maliye politikalarının hızla devreye sokulması gerektiğini gösteriyor. Çünkü sefalet endeksi ile büyüme arasında da yüksek bir korelasyon var. Yüksek sefalet endeksi izleyen dönemlerde büyümeyi aşağı çekiyor. Yani mevcut durum Türkiye ekonomisinin orta vadeli büyüme görünümünü de bozuyor.

Abdulkadir Selvi

Yazarın Tüm Yazıları >

İmamoğlu'nun çifte stratejisi ve Akşener'in hamleleri

Muhalefet cephesinde ilginç gelişmeler yaşanıyor. Yeni ittifaklar kuruluyor, eski ittifaklar yıkılıyor.

2023 seçimlerine giderken siyasetin bütün hedefi cumhurbaşkanlığı seçimi. Cumhur İttifakı'nın adayı başından beri belli olduğu için, orada cumhurbaşkanlığı çekişmesi yaşanmıyor. Cumhur İttifakı'nın sorunu ekonomiyle ilgili.

6'lı masada ise cumhurbaşkanı adaylığı ve ittifaklar konusunda adı konulmamış bir gerilim yaşanıyor. Kılıçdaroğlu tam gaz cumhurbaşkanı adaylığına yürürken, Meral Akşener üst üste hamleler yapıyor.

DÜĞÜMÜ AKŞENER ÇÖZECEK

6'lı masada cumhurbaşkanlığı düğümünü Meral Akşener çözecek. Kılıçdaroğlu'nun cumhurbaşkanı adaylığı konusunda ne denli kararlı olduğunu artık Mısır'daki sağır sultan bile duydu. Kılıçdaroğlu, 6'lı masayı dağıtmamak için adaylığını açıklamıyor ama kendisini ziyaret edenlere, cumhurbaşkanı adayı olduğunu deklare etmeye başladı. Kılıçdaroğlu'nun, kendisiyle görüşenlere, "Adayım, kazanacağım. Gidin çalışın" dediği ifade ediliyor. Kılıçdaroğlu'nun gözü Akşener'in üzerinde. Meral Akşener'in desteğini aldığı gün adaylığını ilan etmeyi planlıyor. Ama Akşener'den beklediği yeşil ışığı göremedi.

AKŞENER-YAĞAŞ YAKINLAŞMASI

Meral Akşener ise bir yandan İYİ Parti'ye birinci parti olma hedefini koydu. 6'lı masaya birinci partinin lideri olarak oturmayı planlıyor. Diğer yandan ise ilginç ittifaklar kuruyor. Akşener'in, Mansur Yavaş'la arasının soğuk olduğu biliniyordu. Ama son günlerde ikisi arasında su sızıyor. Mansur Yavaş, bayram ziyaretinde bulundu. Ardından birlikte A Milli Kadın Voleybol Takımı'nın maçını izlediler. Kim akıl ettiyse Filenin Sultanları'nın maçını birlikte izlemek iyi düşünülmüş bir imaj çalışmasıydı. Filenin sultanlarından siyasetin sultanına bir gönderme yapılmış.

Mansur Yavaş, Kemal Kılıçdaroğlu dururken Akşener'e Ankapark'ı gezdirdi. Akşener Millet İttifakı'nın ortaklarından ama nihayet itibarıyla Mansur Yavaş, CHP'nin belediye başkanı. O nedenle 'Kılıçdaroğlu dururken' dedim.

MERKEZ SOL-MERKEZ SAĞ BLOK

Yeni ittifaklar kuruluyor derken ona işaret etmek istedim. Millet İttifakı'nda merkez sağ ve merkez sol blok oluşuyor. 6'lı masanın diğer dört partisi bu bloklaşmada yer alır mı orası belli değil ama Milliyetçi-merkez sağ kökenli iki siyasetçi Meral Akşener ile Mansur Yavaş merkez sağ eksen oluştururken; Kılıçdaroğlu, Ekrem İmamoğlu ile merkez sol ittifak mı kuruluyor? Akşener-Yavaş ittifakı üzerinde durulmaya değer ama Kılıçdaroğlu ile İmamoğlu arasında bir ittifak kuruluyor mu ondan emin değilim.

AKŞENER Mİ YAVAŞ MI

Ama Akşener ile Yavaş arasında dikkat çekici bir yakınlaşma söz konusu. Meral Akşener, Mansur Yavaş'ın İYİ Parti'nin belediye başkan adayı olması için çok ısrar etmişti. İYİ Parti'nin bir büyükşehir belediye başkanı olmasını istiyordu. Yavaş bunu kabul etmediği için kırıyordu. Ayrıca Ankara Büyükşehir Belediyesi'ndeki bazı atamalar nedeniyle araya mesafe koymuştu. Ama köprülerin altından çok sular aktı. İki tarafından kurmayları devreye girdi, Akşener ile Yavaş yakınlaştı.

KAZAN KAZAN DURUMU

Bu arada çözemediğim bir denklem var. Burada Mansur Yavaş mı son dönemlerde yükseliş trendine giren Akşener'in kredisinden yararlanıyor, yoksa ismi yeniden cumhurbaşkanı adaylığı için geçen Meral Akşener mi ismi cumhurbaşkanı adaylığında ilk sırada gösterilen Mansur Yavaş'ın desteğini yanına çekmeye çalışıyor... İşte onu çözemedim. Akşener, Mansur Yavaş'ı İkinci Fatih ya da İkinci Yavuz ilan etmediğine göre sanıyorum bir "kazan-kazan" durumu söz konusu. Çünkü ortak siyasi gelenekten gelen ve yükseliş sürecindeki iki siyasetçi birbirini besliyor.

İMAMOĞLU GERİ ADIM ATTI MI

Bu arada Kılıçdaroğlu da cumhurbaşkanı adaylığı konusunda önemli bir mesafe aldı. Kılıçdaroğlu'nun Balıkesir mitingindeki konuşması cumhurbaşkanı adayının konuşmasını andırıyordu. Hatta vaatlerini bile açıkladı. Zaten meydanda da "13. cumhurbaşkanımız, Balıkesir'e hoş geldiniz" pankartıyla karşılandı. Genel Merkez'in bilgisi olmadan o pankart açtırılır mı? Tam tersine o pankartın açılmasını genel merkez istemiştir.

Kısa bir süre önce Kılıçdaroğlu'na, "Kemal Bey, ayağınızın altındaki halıyı çekiyorlar. Cesur olmazsanız kaybedersiniz" diye seslenmişim. Kılıçdaroğlu cumhurbaşkanı adaylığında kararlı olduğunu ve cesaretinin yerinde olduğunu gösterdi. Ama en büyük düşmanı bu iş tamam diye rehavete kapılması olur.

Çünkü önünde Meral Akşener gibi sürprizlere açık bir liderin ikna edilmesi ve Ekrem İmamoğlu gibi hırslı birinin devre dışı bırakılması gibi iki ciddi sorun bulunuyor.

İMAMOĞLU SİZİ YANILTMASIN

İstanbul'da Halk Ekmek fabrikası açılışında İmamoğlu'nun ekmeğini paylaşması, Kılıçdaroğlu'na "Vaktinizin yarısını İstanbul'a ayırın" diye seslenmesi hatta ve hatta cumhurbaşkanlığı tartışmaları içinde olmak istemiyorum diye Kılıçdaroğlu'na söz verdiği yönündeki haberler sizi yanıltmasın. Ekrem İmamoğlu, cumhurbaşkanı adaylığında pes etmiş değil. Cumhurbaşkanlığı yarışında çok yara aldı, çok büyük yanlışlar yaptı, ilk dönemlere göre hayli geriledi ama bu, yarıştan çekildiği hatta ve hatta Kılıçdaroğlu'na destek vereceği anlamına gelmez.

İMAMOĞLU'NUN RAKİBİ İMAMOĞLU

Ekrem İmamoğlu tarihi bir başarıdan sonra kendi hatalarıyla yarıştı. Bir anlamda İmamoğlu'nun rakibi yine İmamoğlu oldu. Bu da ona çok büyük zarar verdi.

Ama İmamoğlu hâlâ kendisi dışındaki bir isimle cumhurbaşkanlığı seçiminin kazanılamayacağı görüşünde. Hele hele Kılıçdaroğlu ile seçimin kazanılmayacağından emin. O nedenle topun tekrar kendisine döneceğini düşünüyor. Futbolculuk döneminde kaleci olduğu için, bütün toplar sonunda kalecide toplanır görüşünde.

İmamoğlu pes etti, İmamoğlu, Kılıçdaroğlu lehine geri adım attı şeklindeki yorumlar bu aşamada abartılı. Kılıçdaroğlu'nun önünde hiçbir engel kalmadığı havasını vermek için CHP Genel Merkezi tarafından abartılarak servis ediliyor.

BİR ŞARTLA

Ekrem İmamoğlu üst üste yaptığı hatalardan dolayı yıprandığının farkında. O nedenle şu anda Kılıçdaroğlu'na kafa tutacak pozisyonda değil. Ama başından beri belirlediği çifte stratejisinden vazgeçmiş değil. Olursa cumhurbaşkanı adaylığı, olmazsa CHP genel başkanlığı için mücadele edecek. Kılıçdaroğlu'nun adaylığını bir şartla destekler. O da, aday olup seçilemezse CHP genel başkanlığının kendisine kalacağından emin olduğu zaman. "Başaramazsa ben gelir partinin başına geçerim" dediği ifade ediliyor.

'Kahraman'ın yolculuğunu gördük ama bakalım kahramanın finali nasıl olacak. Merak ediyorum doğrusu...

İbrahim Kahveci

Sabredin!

Cumhurbaşkanı Erdoğan Kurban Bayramı mesajında sabır isteyerek şunları demişti: *“Küresel ekonomideki bozulmanın ülkemize olan etkileri yanında kurdaki dalgalanmanın ve hayat pahalılığının insanlarımızın günlük hayatlarında yol açtığı zorlukları elbette biliyoruz. Aldığımız tedbirler ve hayata geçirdiğimiz programlarla bunların üstesinden geldikçe elimizdeki imkanların ve kat ettiğimiz mesafenin önemi daha iyi anlaşılacaktır. Milletimden hayata geçirdiğimiz programlara daha güçlü destek **ve biraz daha sabır talep ediyorum.**”*

Ama bu sabır isteme işi yeni değildi... Mesela Ekim 2020 Van Kongresinde **yeni bir kurtuluş savaşı** verdiklerini belirterek *“Ekonomide önemli adımlar atıyoruz. Allah’ın yardımı ve milletimizin desteğiyle 2023’e kadar bu süreci tamamladığımızda diğer alanlarla birlikte ekonomide de bambaşka bir Türkiye’yi milletimizin hizmetine sunacağız. Bunun için **milletimizden biraz daha sabır, metanet, gayret bekliyorum**”* demişti.

Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın sabır tavsiyesi aslında çok defa yapıldı. Nisan 2022’de de *“Allah’ın izniyle hem vatandaşlarımızı enflasyona ezdirmeyecek hem de bizi ekonomideki hedeflerimizden uzaklaştırmayacak bir yöntemle bu işin içinden çıkacağız. Eskiler ‘Sabırla koruk helva olur.’ derler. Biz de milletimizle birlikte sabredecek, azmedecek, mücadele edecek ve mutlaka neticeye ulaşacağız”* demişti.

Sabretmeyi sadece makro ekonomik olarak görmeyip bireye ve inanca da dayandırmıştı: Mesela Cumhurbaşkanı Erdoğan Ekim 2020’de *“Bu hayatın albenisine kendisini kaptıran insan, dünyasını da ahiretini de kaybeder. **Müminin görevi varlıkta şımarmamak, yoklukta sabretmektir.** Gerçek mümin acıyı bal eyleyendir”* dedi. Ardından Aralık 2021’de de *“Muhakkak ki sizi **biraz korku ve açlıkla**; mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmekle deneriz. **Sabredenleri müjdele!**”* dedi.

Güzel günler için sabredilmesi gerektiğini sıkça dile getiren Erdoğan Şubat 2022’de de *“Biz çalışacağız, **milletimiz sabredecek** ve inşallah güzel günlere hep birlikte kavuşacağız. Yeter ki birliğimize, beraberliğimize, kardeşliğimize sahip çıkalım.”* diye konuşmuştu.

Aralık 2021’de yeni model için önemli açıklamalarda bulunan Cumhurbaşkanı Erdoğan aynen şu şekilde durumu izah etmişti:

“Türkiye’yi üretimle büyütmek, faiz kısılacından çıkarmak ve bunun tamamen bitirilmesi için ‘ekonomide yeni dönemi’ başlattık. Kararları da bu yönde alıyoruz. Bu kararlar yeni Ekonomi politikasının uygulanması noktasında önemli. Altı aylık bir süreç öngörüyoruz. Zor olanı seçtik ama **4-5 aya toparlanacağız, 6 ay sonra ise meyvelerini yiyeceğiz**. Vatandaş da bunu hissedecek. Üretimle yabancı yatırımcıların dikkatini çekeceğiz. Çin böyle büyümüş. Biz pazara daha yakınız, onlardan daha avantajlıyız”

Ve 3 gün önce Kayseri konuşması:

*“Milletimizin geleceğine balta vuran gözü doymazların hesaplarını ellerine tutuşturmakta kararlıyız. Bir kısmı piyasalardaki tedirginlikten bir kısmı da fırsatçılıktan kaynaklanan dengesiz fiyatlamalar yavaş yavaş durulmaya yerli yerine oturmaya başladı. Türkiye’yi son 20 yılda nasıl her badireden çıkarmış asırlık hizmetlerle buluşturmuşsak inşallah bugünkü sıkıntıları da yine biz çözeceğiz. Son 20 yıldır olduğu gibi Cumhuriyetimizin 100. yılını kutlayacağımız 2023 senesinde de **vatandaşımızı enflasyona ezdirmeyeceğiz. Bunun için insanlarımızdan sabır bekliyorum**. Denizi geçen Türkiye’yi derede boğma hesabı yapanların heveslerini bir kez daha kursaklarında bırakmak için sizlerden destek istiyorum”*

İşin özetini süze bırakayım. 2018 seçimlerine giderken Trabzon’da iş insanlarına yaptığı konuşmada da ‘sabır’ diyen Cumhurbaşkanı Erdoğan’da belki de en istikrarlı değişmeyen tek şey bu olsa gerek.

Sabır istiyor ama sabır için ne geliyor? Bunu da sizlere bırakıyorum...

Ucuz işgücü üzerinden kalkınma modeli kısa sürede meyve verecek bir model olamaz. O nedenle eğer Çin Modeli için sabrediyorsak en azından önümüzde daha bir kaç 10 yıl daha var demektir.

Ama ben Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın bu yıl sabır için iki temel dayanağı olduğunu düşünüyorum. Kış aylarında yaz ayları için beklediği sabır gerçekleşmedi. Tarımda hasat olacak ve gıda fiyatları düşecekti ama olmadı... Hatta önümüzdeki kış asıl sabretmemiz gereken tarih olacak gibi. Çünkü tarla fiyatları bile şu anda feci şekilde yüksek...

İkinci sabır noktası önümüzdeki şubat-mart ayları... Orada da enflasyondaki baz etkisinden yararlanmayı düşünüyor. Fakat bence bu beklentisi de boş çıkacak...

26.07.2022

Çünkü maliyet tarafı ve belirsizlik riski fiyatlandırma davranışlarını çoktan bozdu bile...

Kala kala tek sabır noktası kalıyor... Ülke ekonomi yönetiminin akla ve bilime dayalı yönetilmesi.

Onun işçin de tek seçenek seçim sandığı... Başka sabredecek nokta görülüyor.

26 Temmuz 2022, Salı

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Yunanistan ne yapmak istiyor?

Son yaşanan gelişmeler "**Yunanistan huy mu değiştiriyor?**" dedirtti. Bugüne kadar Türkiye'den firar eden bütün kanun kaçaklarına kucak açan Yunanistan, artık bunları geri çevirmeye başladı. Bir süre önce terörden aranan HDP'li bir kadın, Yunanistan'a kaçmak üzereyken, Yunanlılar cebindeki 350 bin lirayı alıp kadını geri verdiler. Son olarak 7 FETÖ'cü Yunanistan'a kaçtı. Yunanistan bunları da geri verdi.

Yunanistan'ın Türkiye'nin iyiliği için bir şey yapacağını düşünmek zor olduğu için bu davranış değişikliğinin sebebini anlamakta güçlük çekiyoruz. Ancak şöyle bir mantık yürütebilirim: Küreselciler aralarına terör örgütleriyle mesafe koyup "**vekâlet savaşlarını küçük ve orta boy devletler üzerinden götürme**" kararı aldılar. Bunun en güzel örneği Ukrayna. Tabii durum böyle olunca bir anda PKK ve FETÖ, Yunanistan ile rakip haline geldi. Belli ki Amerika, Türkiye'yi sıkıştırmak için artık FETÖ'den veya PKK'dan çok Yunanistan'ı kullanacak ve kullanıyor. Yunanistan da rakiplerini iade ederek zayıflatıyor.

PKK'ya TIR'larla yollanan silahlar bir işe yaramadı. Şimdi Yunanistan'a silah yığınağı yapılıyor ve en son teknoloji uçaklar veriliyor. Anlayacağınız, dünya hızla değişiyor ama bazı şeyler hiç değişmiyor.

MİNİK MUHAMMET'İN DRAMI

Türkiye, teyzesinin çöp evde esir tuttuğu **Muhammet**'in dramını konuşuyor. Eve gelen belediye temizlik ekibi tarafından bulunan minik **Muhammet**'in aylardır çöplerin içerisinde aç ve susuz ölüme terk edildiği ortaya çıktı. Teyzesi gibi annesinin de çöp evde yaşadığı tespit edildi. Teyze kirayı ödeseydi, evi tahliye etmek zorunda kalmayacaktı ve 9 yaşındaki **Muhammet** belki de yıllarca esir hayatı yaşamaya devam edecekti.

Bence burada kendimize şu soruları sormalıyız: Anne ve teyzesinin dışında **Muhammet**'i tanıyan kimse yok muydu? Komşuları, çalışma arkadaşları, akrabaları bu çocuğun dramına son vermek için bir şey yapamazlar mıydı? 9 yaşında çocuğun bir yıl boyunca evden çıkmaması, o evden kötü kokular gelmesi, teyzenin

tuhaf yaşam tarzı kimseleri rahatsız etmedi mi? **Muhammet**'in okula gitmemesi, ilköğretimin mecburi olduğu ülkemizde yetkililerin dikkatini çekmedi mi?

Bu soruları çoğaltabiliriz. Ancak hiçbir cevap, küçük çocuğun yaşadığı 9 yılın korkunç travmasını ortadan kaldırmayacak. **Muhammet**'in tek bir fotoğrafını gördüm.

Utancından yüzünü kapatıyordu. Bence utanması gereken bizleriz. Kaybolmaya yüz tutan insanlığımız.

6'LI MASA YİNE KARIŞTI

Seçimler yaklaştıkça 6'lı masanın karışacağını yazıp çizmiştik. Ancak bu süreç beklediğimizden hızlı başladı. Pervin Buldan ve Meral Akşener polemiği bitmeden ittifakın iki muhafazakâr ortağı da birbirine girdi. İttifak tartışması yüzünden DEVA ile Gelecek partileri sosyal medya üzerinden sert bir tartışmaya girdi. İçine girdikleri yarış ise Tayyip Erdoğan'a düşmanlık yarışı. "Ben daha çok nefret ederim, sen daha çok nefret edersin" diye kavga ediyorlar. Durumları sahiden acıklı.